

Ravno ta kos francoske zgodovine, ki se zdaj s tako čudnimi črkami piše, je dokaz, da nič ni za sv. Cerkev žalostnejša in pogubnejša, kakor mlačen ali celo liberalen katoličan. Papež Pij IX. so pred 11 leti rekli: „Ne bojim se za Francosko tolikanj komunarov; česar se za Francosko bojim, je liberalno katoličanstvo, res prava kuga v deželi.“ „Slovenec.“

Velik razloček med nemškimi liberalci in konservativci.

Dolgo so nemški liberalci pri nas vse strahovali. Z ustavljanjem zasedenju Bosne in Hercegovine so prvič trčili ob nerazkrušljivo jim skalo. Kmalu so zgubili svoje ministerstvo „Lasser-Auerspergov“, a lani pri volitvah še celo večino v državnem zboru. Sedaj jih žnjavimo, kder le moremo, to pa po pravici; kajti če jih kmalu popolnem ne užugamo, nam se je bati za Avstrijo. V dokaz bodi shod, kateri je ta stranka pod „komando“ dr. Herbsta dne 14. novembra t. l. sklicala na Dunaj. Sešlo se jih je 3001 mož. Česki odpadnik dr. Schmeikal je zbranim čital „resolucijo“ (sklep). V njej pravijo: „nemštvo je po sedanjem ministerstvu prišlo v nevarnost, mi liberalni gospodje pa tega ne trpimo, mi smo pravi in edini avstrijski Nemci, mi smo Avstrijo osnovali, mi jo vzdržujemo, mi hočemo v jej edini kaj veljati itd.“ Se vè, da so navzoči vsi pripoznali, da je „nemštvo v nevarnosti“ in „resolucijo“ sprejeli. Toda to ni bilo vse. Imeli še so več „resolucij“ na razpolago, katerih pa se niso upali javno čitati. Da je svet za nje zvedel, za to so liberalci tako poskrbeli, da so ove „resolucije“ dali v nemških novinah objaviti, ki ne izhajajo v Avstriji, ampak v nemško-pruske Bismarkovini. No, in od ondot poizvedeli smo jih tudi mi pa zazvedeli nismo nič novega, ampak nekaj, kar smo uže davno slutili. Vendar veseli nas, da imamo veleizdajske nakane nemško-liberalnih vekačev črne na belem. Sedaj jim zamoremo krinko raz lic potegniti, da se jih vsak pošten, odkritosrčen avstrijski domoljub do pet astraši.

Nemško-liberalni politikarji merijo na to: „da bi ogerske dežele še bolj od naših odcepile se vojska, razdelila na dvoje, postavila dva ministra zunanjih zadev, delegacije odpravile, Poljaki potisnili iz državnega zbora, ostale dežele pa postavno stopile v politično zvezo prusko Nemčijo, ki bi se imela potrditi še s colninsko in kupčijsko zvezo, obenem bi naj prusko-nemški denar pri nas upepljali.“ To se reče: mi nemški liberalci želimo Bosno in Hercegovino dati turškemu sultanu, ogerske dežele Magjarom, Gališko z Bukovinskim Poljakom; kar pa ostane, to naj pride pod prusko-

nemškega cesarja in njegovega Bismarka. So li to avstrijski domoljubi? Ne, to niso več avstrijski domoljubi, ampak avstrijski puntarji in veleizdajice. Škoda velika, da je potres Lipoglavo razdril.

Hvala Bogu, nemško-liberalna svojat ne zastopa vseh avstrijskih Nemcev. Le peščica jih je v primeri do konservativnih Nemcev, ki so vsi trdni Avstrijani in glasno in odločno ugovarjajo zahtevam Avstriji pogubnim. To so storili v številnem svojem shodu v Linci dne 22. novembra t. l. Sešlo se jih je okolo 10.000. Pod predsedništvom grofa Brandisa so sprejeli z navdušenim živoklicanjem na svitlega cesarja resolucijo, v katerej protestujejo zoper prevzetno rogovilstvo liberalcev, ki se drznejo ponašati se, kakor da bi samo oni smeli govoriti v imenu vseh avstrijskih Nemcev; povdarjajo, da nemštvo ni v nevarnosti, tirjajo konservativno ministerstvo, katero bi naj pravično bilo vsem narodom in pomagalo kmetom in obrtnikom iz nesreče in pomanjkanja, kamor nas je liberalno gospodstvo strmoglavilo, zametujejo vsakšno zatirovanje in hujskanje narodov in želijo, da se Avstrija na postavni poti zopet okrepi sv. katoliške Cerkvi v podporo, narodom v zavetje in v čast in slavo preuzvišenej naše hiši cesarske. Tako želimo tudi Slovenci in pozdravljamo veselega srca krepke besede in pogumno obnašanje nemških konservativcev. Ž njih pomočjo hočemo Avstrijo urediti, okrepiti in obraniti vsakega sovražnika!

Gospodarske stvari.

Sadje- in vinorejska šola mariborska.

II. Poglavitna svrha ovej šoli je praktično izurjene in teoretično za umno gospodarstvo dovolj podučene sadje- in vinorejce izrežati. Tej svrhi primerno je ves črtež, uravnava, poduk itd. osnovan. Zavod je namenjen kakim 30 učencem, ki imajo v zavodu stanovati, delati in učiti se 2 ali 3 leta. Poslopij v to svrhu je dovolj pripravljenih in v jako ugodnem kraju blizu mesta Maribora ($\frac{1}{4}$ ure hoda) na znožnji hribovja, na katerem je rajni mariborski dekan Lešnik dal kalvarijske štacije prirediti in sv. Barbari v čast kapelo pozidati. Učilnica je poslopje z 1 nadstropjem. Tukaj je prostorna in svetla hiša, kder se podučuje, zraven nje nahajamo muzej z raznimi učili precej bogato oskrbljen. Pri tleh je uradnica za ravnatelja in adjunkta, zraven velika jedilnica za učence s stanovanjem vinogradnikarja, ki ima tudi kubnjo na skrbi. Na zapadni strani prostornega dvorišča pozidano je veliko 1 nadstropje visoko poslopje, ki služi večim namenom. V nadstropji na severno stran je najpred velika hiša delalnice za učence v prostem času; dalje stanovanje za 3 nadzornike; na zapadno stran vrsti se nastrešje, škedenj in 2 veliki hiši spalnici, na južno stran hiša bolnišnica

in stanovanje za adjunkta. Pri tleh pa nahajamo na severno stran laboratorij, kder mošt vagajo itd., zraven sadovno sušilnico, žganjarijo, sodarnico, prostor za krmo, klet za krompir in sočivje in prostor, kder koše pletejo, na južno stran razne kleti, prešo, stanovanje za hlapca in kuhinjo za pranje, na zapadno stran: svinjske, konjske in goveje bleve. Vštric učilnice na južni strani steze v dvorišče stoji lepo in veliko poslopje z 1 nadstropjem, katero ima ravnatelj sam za se! Od učilnice proti izhodu postavili so leseno hišo, kder je shranjeno in razstavljeno na ogled razno gospodarsko orodje in mašine. Sprva so učenci pogosto bolehalo za mrzlico. Te nezgode ni več odkar so dežnici in snežnici pot odprli v podzemeljski šoter, skoz kateri se oceja v Dravo.

Za red skrbijo nadzorniki, adjunkt in naposled ravnatelj. Nepoboljšljivce izključi deželni odbor vsled poročila in nasveta ravnateljevega. Vsako nedeljo in praznik gredo učenci ob 8. uri zjutraj k službi božji. Dnevni red je drug poletni čas (od marca do oktobra) in drug zimski čas (od novembra do februarja). Po leti vstajajo ob 5. uri, po zimi ob 6, a spat zahajajo sploh ob 9. uri. Vsak učenec dobi svoj dober zajutrek, obed večerjo in oprano perilo.

Vsak mora preskušnjo napraviti pred ravnateljem. Kdor zna dovolj dosta nemški in je v predmetih ljudske šole dobro podučen, ta sprejme se takoj v 2. razred, če ne, mora stopiti v 1. razred, da se nemški itd. nauči. V ta razred sprejemajo tudi praktikante, t. j. mladenče, ki čakajo na stipendijo in med tem stroške za hrano itd. z delom odslužujejo. Ravnatelj uči v 2. in 3. razredu vselej dopoldne zaporedom: sadjerejstvo in vinogradarstvo, adjunkt pa gospodarstvo: kmetijstvo, živinorejstvo itd. Popoldne ponavljajo predmete ljudskih šol v 2. in 1. razredu in pa nemški jezik. Razven teh predmetov učijo še risati, črteže delati in meriti. Petje so letos izpustili. To je črtež teoretičnemu podučevanju. Glavna reč je pa praktični poduk in razkazivanje, o čemer bodemo prihodnjič govorili.

Kolikokrat se morajo krave na dan molzti ali dojiti.

M. V mnogih krajih molzejo ali dojijo krave po leti, dokler je še zelene klaje, koj po trikrat, po zimi o suhi klaji pa le po dvakrat, zjutraj in zvečer. Mislijo namreč, da suha klaja ne daje toliko mleka, ko zelena in ravno toto se jim za čas toži, ki bi ga za tretjo dojbo ali molžo potrebovali. Skušnja pa je pokazala, da se v tem ljudje motijo. Če je suha klaja le dobra in če se živina o pravem času in dobro napaja, se kravam tudi o suhi klaji vsakdanje mleko ne zmanjša. To je sicer resnica, da je mleko pri suhi klaji manj mastno, daje toraj manj povrhnja ali smetene, ko poletno mleko. Vendar pa to še ni dosti vzroka, da bi se krave tudi po zimi trikrat na dan ne mol-

zile. Kolikor češčeje se polno vime kravi izprazni, toliko ugodneje se živina počuti in toliko več koristi gospodarju prinaša. Še le pred kratkim je nek francoski gospodar o ti stvari prav zanimive in natančne opazke napravil, ktere bočemo v sledečem svojim častitim bralcem na kratko povedati. On pravi: Meseca decembra preteklega leta sem 30 krav po trikrat na dan molzel in namolzel od njih 480 litrov mleka na dan, tedaj poprek od krave po 16 litrov. Na to sem jih začel po dvakrat na dan zjutraj in zvečer in že prvi dan sem namolzel 449 litrov, tedaj za 31 litrov manj od poprej, drugi dan je dalo vseh 30 krav le 415 litrov, tedaj 65 litrov manj ko z trikratnem molzenjem na dan. Poslednja množina mleka je potem ostala precej enakomerna. Zelo zanimiva in podučljiva pa je ta okoliščina, ko je začel zopet po trikrat na dan molzti, da krave tudi niso več mleka dajale, kar je dokaz, da mlečnosti krav ni nič bolj na škodo, ko večkratno spreminjavanje molzenje ali dojenja.

M. **Kako škodljiva je živini plesnjiva klaja.**

Kolikor plesnjiva klaja živini škodovati more, o tem marsikteri kmetovavec še sanja ne. Plesnjiva klaja provzročuje najprej živini grizenje po črevih ali kóliko, želodec take klaje ne more prekuhati ali prebaviti, živini napenja trebuh in redko smrdeče gre iz nje. Nadalje se ji vnamejo čreva črni prisad pristopi in žival slednjič pogine. Včasih se še pridruži krč in mrtvadne prikazni, kakoršnjih pri močnih strupih opazujemo. Plesnjiva klaja brejši živini položena provzročuje, da žival izvrže. In vendar se tako pogosto zgodi, da se živini taka spridena klaja polaga, na škodljive nasledke pa se še pomisli ne. Mnogokrat se poklada plesnjiva klaja in kmetovavec še ne ve, da je klaja plesnjiva, ker se je plesnoba le bolj v notrajnih delih klaje polastila, postavim pri debelosteblih votlih ali luknjičastih rastlinah in pri slabo iztisnjeni prgi t. j. slabo iztisnjenih prešah. Posledaje če so plesnjive goveji živini že v navadni meri nevarne, celo smrtne postati morejo. Primerilo se je, kako pripovedujejo, da je plesnjivo seno in plesniv kruh konjem položen, živali pogubil. Zato se mora skrbeti, da klaja ne postane plesnjiva, kar se najbolje s tem zabrani, ako jo lepo suho pospravimo in potem tudi na suhem hranujemo. Zelo kriva je toraj seno in slamo hranjevati na slabo kritih hlevih, kjer klaja ne le rada plesni, ampak zelo gnjije.

M. **Okusna in zdrava pijača bolenikom.** Le prerado se bolnikom skoraj vsaka jed in pijača pristudi. Tudi tu je treba spreminjave. V napravo take pijače se zreže na debelo z kožo vred 6—7 precej debelih jabelk, ki se potem v dosti veliko posodo denejo. Pridene se jim 1½ kilograma pešk prostih cibeb, 7 dekagrama sladkorja in na vse se vlije 1½ litra vrele vode in vse vkup

kakih 10 minut kuha. Na to se posoda pokrije in pusti stati, da se izhladi in slednjič vse skozi žimnato sito precedi. Če ni frišnih jabelk pri roki, smejo se tudi jabelčni krbliji in namesto cibeb tudi fige vzeti. Ta pijača je za bolenike posebno dobra.

Dopisi.

Iz ptujskega okraja. (Nova šola). V nedeljo 14. novembra popoldne odprla se je nova Irazredna šola v Seli. To je vas v občini Trnovec fare sv. Vida niže Ptuj. Zato šolo se je staro kmečko poslopje prav lično in dobro prenapravilo s 3075 fl., kar ste plačale občini Trnovec in zgorinja Pristava, ki bodete svoje otroke semkaj v šolo pošiljale. Pri slovesnem otvorjenju so bili iz Ptuj navzoči gg. okrajni glavar Trautvetter, okrajni šolski nadzornik Ranner, ud okr. šolskega sveta Dr. Ploj in mestni učitelj Robič. Sv. Vidška duhovščina in učiteljstvo, občinski zastopi in krajni šolski svet, šolska mladina s svojim novim učiteljem in vaščani so ptujske goste med pokanjem iz možnarjev z veseljem sprejeli ter njih v okoličano šolsko sobo odvedli, kjer je č. g. župnik P. Klement Šalamun najprej poslopje blagoslovil in potem navzoče primerno ogovoril, povdarjaje veliko dobroto nove šole za šolsko občino Selsko, ki je od farne šole jako oddaljena, ter se zahvali končno g. c. k. okrajnemu glavarju in drugim gostom, da so s svojo navzočnostjo slovesnost pomnožili. Ko je g. okrajni glavar odlok vis. dež. šolskega sveta prijavil, s katerim se je otvorjenje šole pripustilo, ogovoril je g. okr. šolski nadzornik Ranner krajni šolski svet in občinski zastop. On omeni posla in požrtvovalnosti, ki so jih imeli ti zastopi ter jih zagotovi hvaležnosti sovremenikov in potomcev. Šolski mladeži polaga na srce, novo učilnico prav pridno obiskovati in se prav dobro učiti v svoj lastni hasek in v veselje svojih staršev in učiteljev, starše pa opozori na dolžnosti, ki jih imajo kot prvi izgojevalci proti otrokom, ter zakliče trikratni „živio“ presvitlemu cesarju, čemur navzoči navdušeno pritrđijo. Potem je mestni učitelj Robič, kot predsednik ptujskega učiteljskega društva, začetek te nove šole pozdravil. V svojem daljnem govoru razvije važnost učiteljevanja in složno delovanje med šolo in domom. G. dr. Ploj želi novi šoli najboljših uspehov. Koncem polaga okrajni šolski nadzornik šolskemu vodji Reisingerju šolo in učečo se mladino na srce. Otroke je potem krajni šolski svet pogostoval. Gostje in udje raznih zastopov se pa zberejo k skupnemu obedu, pri katerem se je napivalo Najvišji cesarski rodbini, njihovej ekseelenci c. k. namestniku, okrajnemu glavarju, č. g. župniku itd. želeti je, da bi tako požrtvovalnost za šolo tudi druge občine ptujskega okraja v kratkem pokazale.

Iz Podčetrška. Potres 9. t. m. je bil strahanski, pa vendar še ni toliko škode naredil, kakor po drugod. — Bog nas vari takih nesreč!

Dne 12. t. m. so tukajšnji žandarji imeli zopet srečen dan. Zasačili so celo tatinsko družbo — 6 glav, med njimi očeta z dvema sinoma. Tudi nekdanja vlačuga nesrečnega Guzaja je pri njih. Najdlji so pri njih ukradenega mesa več, kakor ga nekteri mesar ima. — Nekež vbogej vdovi v Sopotah so 2 ovce vkradli, purmane, kopune itd. Pa vrli žandarji so jih zmotili, da že deloma spečeno in skuhanu meso niso mogli povžiti. V petek večer so jih z ukradenim mesom obložene v Kozje odgnali.

Iz Zreč pri Konjicah. V štv. 46. „Slov. Gospodarja“ se bere v dopisu iz Zreč, da so dali Njih Veličanstvo cesar Franc Jožef za postavljenje nove šole 3000 fl. ali to je pomota; dali so pač 300 fl., kar je bilo za Zrečane velik milodar. Pretekli torek, to je 9. novembra zjutraj ob $\frac{3}{4}$ 8 smo tudi tukaj čutili potres, pa hvala Bogu, škode nam ni nobene naredil; — kako milovanja vredni pa so Zagrebčani in drugi nekteri naših bratov Hrvatov, ki so od šibe potresa tako silno obiskovani: bo treba jim djansko na pomoč priti, prihodnjič pa še bolj iskreno moliti: Šibe potresa ovari nas o Gospod! Letina je pri nas srednja; za potrebo bodemo vsega imeli, razun denarja, ktereга bo treba trikrat pogledati, prej ko ga bodemo izdali. Pa naj nam ljubi Bog le zdravje ohrani, kakor tekoče leto, z drugim smo za silo prevideni.

Iz Celja. (Po nedolžnem obsojen.) K poročilu v zadnjem „Slov. Gosp.“ o nedolžno k smrti obsojenem Kumbergerji je sledeče dostaviti. Morilca Kumbergerjeve žene sta bila dva: Jagodič in Schwab iz Maribora. Ko sta ta dva zločinea Kumbergerjevo ženo ubila, katero je Kumberger branil, sta se lotila Kumbergerja samega. Toda ta se je njima ustavil, in obadva odpodil. Pozneje zasači sodnija Jagodiča, kateri sicer obstoji, da je umora kriv, toda ob enem obdolži Kumbergerja, češ: ti si mi pomagal svojo ženo ubijati. Sodnija spozna obadva kriva ter nju obsodi na vislice. Med tem časom pa pride Schwab zaradi neke tatvine v preiskavo in obstoji, da je on kriv zgoraj omenjenega uboja, ne pa Kumberger. Na to so Kumberger izpustili iz ječe. Pretečeni petek zvečer je utonil Grobej iz Lopate poleg Celja v ondašnjem potoku, ki je precej narasel po hudem deževju.

Iz Ptuj. (Božična pesem.) Ena najstarejših in pri našem ljudstvu po vsem Slovenskoštajerskem najbolj priljubljenih narodno-cerkvenih popevk s prekrasnim narodnim napevom je ona božična, ki se začenja s besedami: Enó je Dete rojeno, aj rojeno — Notri v tem mestu Betlehem. Kdor je slišal, s koliko goreče-pobožnim navdušenjem to pesen poje n. pr. v Konjicah, ali pri sv. Križi poleg rogačke Slatine zbrano ljudstvo, staro in mlado vse, kakor iz enega grla — dvignulo ga je nehóte v rajske višave! Vselej pa smo obžalovali, da je tekst (besede) te pesni, ka koršen se nahaja po navadnih molitvenikih v mnogem obziru ves pomajkljiv. Zato se v istini